

Sumiiffimmi ataatsimi aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissutit arlallit

Sumiiffimmi ataatsimi aatsitassanut assigiinngitsunut tunngasunut akuersissutinik arlalinnik tunniussinissaq aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugu mattunneqanngilaq, takuuk inatsimmi § 16, imm. 1-ip oqaasertaasa ilai "*aatsitassamik ataatsimik arlalinnilluunniit aatsitassarsiorluni misissuinissamut aamma piaanissamut kisermaassisussaatitaaneq*". Taamaalilluni pisinnaatitsissummik pigisaqartoq aatsitassanik akuersissummi ataasiakkaatigut ilaatinneqartunik aatsitassarsiorluni misissuinissamut piaanissamullu taamaallaat kisermaassisussaatitaalertarpooq.

Nunatsinni aatsitassanik piaanerup annertusarneqarnissaa, aalajangersakkamut siunertaasoq ilimagineqartariaqarpoq. Tassunga atatillugu assersuutigalugu pisinnaatitsissummik pigisaqartoq aatsitassanik aalajangersimasunik aatsitassarsiorluni misissuitillugu, aammalu pisinnaatitsissummik pigisaqartoq alla aatsitassanik aalajangersimasunik allanik aatsitassarsiorluni misissuinissamik kissaateqartillugu, sumiiffimmi ataatsimi akuersissutinik arlalinnik tunniussinissaq, naleqqussinnaavoq. Taamaattoq aalajangersakkap ilusiligaaneranut pissutaasut pingarnerit ilaat tassaavoq, aatsitassanut ikummatissanullu inatsit aatsitassanut (aatsitassat manngertut) ikummatissanullu imerpulasunut tunngassuteqassasoq.

Aatsitassanik aatsitassarsiorluni akuersissutit saniatigut ikummatissiassanut akuersissummik peqarnissaq ajornartorsiutitaqarpallaanngilaq aammalu takorloorneqarsinnaalluni. Amerlanertigut sumiiffinni aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissummi ilaatinneqartuni allanik inatsisit malillugit suliaqartoqartarpoq, assersuutigalugu tassaasinnaallutik nunalerinermi suliat, takornariartitsinermi suliat imaluunniit inuussutissarsiornermi ingerlataqarnerit allat. Aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissut malillugu pisinnaatitsissummik pigisaqartut tunngaviusoq "piffissatigut siulleq, pisinnaatitaanerusoq" malillugu, takuuk aatsitassarsiorluni misissuinermut atugassarititaasuni nalinginnaasuni § 5, 501, ingerlatani taakkunani pisinnaatitaaffinnik atuineq ataqqisussaavaat. Sumiiffimmut ataatsimut aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugu aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissutinik marlunnik tunniussisoqarsimatillugu, pisinnaatitsissummik pigisaqartut marluk taakkua pisinnaatitaaffii imminnut naapertuussinnaanngippata, akuersissutip pisoqaanerup pisinnaatitaaffii atuuttussaallutik, tamanna aamma atuutissaaq. Aammalu aatsitassarsiorfiutileqatigiiffiit imerpulasunillu ikummatissiassalereqatigiiffiit imminnut unammilleqatigiinngimmata, uuliasiorfiutileqatigiiffik assersuutigalugu kuulteqarfimmut soqtiginnittussaanngilaq paarlattuanillu pisoqartussaanani, soqtigisat aporaannerat qaqutigoortussaavoq. Kisiannili aatsitassarsiorfiutileqatigiiffik kuultinik aatsitassorsiorluni misissuisoq aatsitassanut allanut aamma soqtiginnittussaavoq.

Naalakkersuisut Atugassarititaasut nalinginnaasut aallaavigalugit aatsitassat aalajangersimasut immikkoortillugit suliarisarnissaat toqqarsimavaat. Ikummatissiassanik imerpulasunik ingerlataqarnerit immikkoortillugit maleruagassiivigneqarpuit, taamaattumillu aatsitassanik nalinginnaasunik aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissummi ilaatinneqartussaanatik. Taamatuttaaq aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissutini nalinginnaasuni aatsitassanik qinngorernik ulorianartunik akulinnik aatsitassarsiorluni misissuinissamut pisinnaatitaaffiliinnginnissaq aalajangiunneqarsimavoq. Akuersissummi allamik aalajangersaasoqarsimanngippat, takuuk aatsitassarsiorluni misissuinermut atugassarititaasuni nalinginnaasuni § 1, 101.

Pisinnaatitsisummik pigisaqartup peqarfimmik paasinarsisitsimasup killissalersuisimasullu aammalu taassuminnga piaanissamik kissaateqartup, piaanissamut akuersisummik tunineqarnissamik pisinnaatitaanera, aatsitassat qinngorernik ulorianartunik akullit aallaaviatigut ilaatinneqannginnerannut pissutaavoq, takuuk aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi § 29, imm. 2. Aammalu Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiorluni misissuinermut ingerlatseqatigiiffiit tamarmik aatsitassanik qinngorernik ulorianartunik akulinnik piaanissamut pisinnaatitaaffeqalernissaasa ammaanneqarnissaa, Naalakkersuisut tungaanniit kissaatigineqarsimanngilaq.

Aammattaaq aatsitassanut ikummatissanullu inatsisip kingullermik allangortinneqarnerani aalajangersagaq ilanngunneqarpoq, sumiiffinni piaanissamut akuersisummi pineqartunut ilaasuni allat aatsitassarsiornernik ingerlataqarsinnaanngitsut, (takuuk § 29, imm. 4). Aammalu sumiiffik aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersisummi pineqartunut ilaasoq tamakkerluni piaanissamut akuersisummi ilaatinneqarsinnaammat, sumiiffimmut ataatsimut aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersissutnik marlunnik tunniussineq, aatsitassanut ikummatissanullu inatsit malillugu pisinnaatitsisummik pigisaqartup aappaata pisinnaatitaaffinik killilersuinerterik kinguneqarsinnaassaaq.

Taamaalilluni sumiiffimmut aatsitassanik qinngorernik ulorianartunik akulinnik ilaatisiviunngitsumik aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersisummi ilaatinneqareersumut, aatsitassanik qinngorernik ulorianartunik akulinnik aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersisummik tunniussinissaq eqqarsaatigiinnarlugu periarfissaqarpoq. Kisianni maleruagassat ilusiligaanerannut tunngaviusut matuma siuliani nassuiardeqartut eqqarsaatigalugit, taamatut akuersisummik tunniussineq taamaalilluni maleruagassanut siunertaasunut unioqqutitsinerusussaavoq, taamaattumillu sumiiffimmut aatsitassanik qinngorernik ulorianartunik akulinnik ilaatisiviunngitsumik aatsitassarsiorluni misissuinissamut akuersisummi ilaatinneqareersumi akuersisummik qinnuteqaammut Naalakkersuisut akuersisarnissaat naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq.